

Nr 624.

Av fru Sjöstrand m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 210, med förslag till kommunallag m. m.

I proposition nr 210 med förslag till kommunallag behandlas en rad för den kommunala förvaltningen betydelsefulla spörsmål. I detta sammanhang skall endast en fråga beröras, kommunala tjänstemäns rätt att utöva kommunala förtroendeuppdrag.

Kommunallagskommitténs förslag, på vilket propositionen i allmänhet bygger, innebar på denna punkt *dels* förbud för i kommunens tjänst anställd befattningshavare, vilken såsom föredragande hos kommunens styrelse eller eljest på grund av sina tjänsteåligganden intar en ledande ställning i kommunens samfällda förvaltning, att tillhöra fullmäktige, kommunens styrelse och kommunala nämnder för oreglerad förvaltning, *dels ock* för chef för kommunalt verk att vara ledamot i den nämnd, varunder verket ligger.

Kommunallagskommittén motiverar inskränkningen i valbarhet för befattningshavare, som till följd av sina tjänsteåligganden intar en ledande ställning inom den kommunala förvaltningen, på följande sätt. Befattningshavaren är det centrala förvaltningsorganets främste tjänsteman och ansvarig för såväl ärendenas beredning och föredragning som beslutens verkställighet. Han äger ofta rätt att hos organet göra framställningar och väcka förslag. En samordnande funktion tillägges ofta dylika befattningshavare. Överläggningar med cheferna för de kommunala förvaltningsgrenarna förekommer ofta. Enligt kommunallagskommittén är det uppenbart, att en kommunal befattningshavare med sådana åligganden och befogenheter efter hand får en god överblick över kommunalförvaltningens områden och förtrogenhet med många av dess enskildheter. Det vore enligt kommittén av vikt, att en dylik befattningshavare stode alla kommunala organ till tjänst. Detta syfte skulle gagnas, om vederbörande stode neutral i förhållande till olika partiriktningar. Eljest kunde risk för medveten eller omedveten färgläggning av utredningar och informationer kunna inträda. Kommittén stannar sålunda vid att införa förbud för dylik befattningshavare att delta i kommunens styrelse på angivet sätt.

Bland remissinstanserna råder delade meningar om lämpligheten av detta förbud. Departementschefen har för sin del stannat vid att, trots

erkännande av det riktiga i vissa av kommunallagskommitténs synpunkter, icke föreslå dylikt hinder för valbarhet. Ett av skälen för departementschefens ställningstagande synes vara, att det kan råda en viss oklarhet om på vem bestämmelserna skall tillämpas i vissa kommunala förvaltningar. Med den utbyggnad som de kommunala förvaltningarna alltmer får synes dock denna olägenhet vara av mindre betydelse och torde i framtiden komma att vara av helt underordnad roll. Enligt vår uppfattning bör därför på denna punkt ett förbud stadgas på det sätt kommunallagskommittén föreslagit.

Vad sedan beträffar frågan om hinder för valbarhet för chef för kommunalt verk att vara ledamot i nämnd, varunder verket lyder, har remissinstanserna vidgat frågeställningen att gälla lämpligheten över huvud taget av att en i ett kommunalt verk anställd kan delta i vederbörande verks styrelse. Svenska stadsförbundets styrelse framhåller sålunda, att det i praktiken mer än en gång visat sig, att arbetstagarnas valbarhet medfört påtagliga olägenheter och försvårat arbetet inom vederbörande styrelse eller nämnd. Själva anställningsförhållandet konstituerade speciella intressen för den anställde, vilka ur hans synpunkt framstode som vida mer betydelsefulla än vad en allsidig bedömning av verkets angelägenheter berättigade till. För övrigt toge anordningen med samarbetsnämnder sikte på att bereda de anställda ett visst medinflytande och att tillgodogöra ledningen för verket den speciella sakkunskap, som de anställda ägde. Detta syntes Stadsförbundets styrelse utgöra tillräckligt skäl för en allmängiltig bestämmelse om obehörighet för kommunalt anställda att vara ledamot eller suppleant i nämnd, varunder de sorterade, och givetvis även i sådan nämnd (lönenämnd), som kunde vara tillsatt för handläggning speciellt av frågor om deras anställningsförhållanden. En minoritet i förbundsstyrelsen hade reserverat sig till förmån för kommitténs förslag.

Enligt vår uppfattning synes den av Svenska stadsförbundets styrelse hävdade meningen väga mycket tungt. Olägenheter har uppstått och kan säkerligen också i framtiden uppstå just på grund av de speciella intresseförhållanden, som uppstår inom en grupp av arbetstagare i förhållande till det egna verket. Intressen som icke alltid så lätt låter sig förenas med det samfällidas uppfattning om lämplig avvägning. Övervägande skäl synes därför tala för en utsträckning av obehörighetsvillkoren utöver vad kommunallagskommittén och departementschefen föreslagit.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta förbud för i kommunens tjänst anställd befattningshavare, vilken såsom föredragande hos kommunens styrelse eller eljest på grund av

sina tjänsteåligganden intar en ledande ställning i kommunens samfällda förvaltning, att tillhöra fullmäktige, kommunens styrelse och kommunala nämnder för oreglerad förvaltning samt förbud för anställda i kommunala verk att vara ledamot eller suppleant i nämnd, varunder verket ligger.

Stockholm den 20 oktober 1953.

Helga Sjöstrand.

Jerker Svensson.

John G. Löfroth.

Stig F. Hansson
i Önnarp.

Elsa Ewerlöf.

Edvin Jacobsson.
